

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 658/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lomautusten 200 päivän säännön väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Kauman /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 658/2020 vp:

Onko hallitus valmis väliaikaisesti nostamaan lomautusten 200 päivän sääntöä esimerkiksi 400 päivään ja täten auttamaan koronakriisistä ja rajoitusten kerrannaisvaikutuksista kärsiviä, erityisesti pieniä yrityksiä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Työsopimuslain (55/2001) 5 luvun 7 §:n 3 momentin mukaan, jos työntekijä irtisanoo työsopimuksensa lomautuksen kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 200 päivää, hänellä on oikeus saada korvauksena irtisanomisajan palkkansa. Irtisanomisajan palkka määräytyy näissä tilanteissa työnantajan noudatettavana olevan irtisanomisajan mukaan. Lomautuksen yhdenjaksoisuuden katkaisee lomautusjaksojen väliin tuleva työntekojakso. Säännöksen kiertämiseksi tarjottu lyhytaikainen työ ei vaikuta lomautuksen keston yhdenjaksoisuuteen. Jos työhön kutsumisen tarkoituksena on ainoastaan estää työntekijän oikeuden toteutuminen, lomautuksen keinotekoisella katkaisemisella ei ole työntekijän oikeutta poistavaa vaikutusta.

Säännöksen tavoitteena on turvata työntekijän asemaa sellaisissa pitkään jatkuvissa lomautustilanteissa, joissa lomautuksen päättymisajankohtaa ei ole sidottu kalenteriaikaan eikä myöskään mihinkään muutoin määriteltävissä olevaan ajankohtaan.

Vastaava säännös on merityösopimuslaissa (756/2011).

Kokoaikaisesti lomautettuja on työnvälitystilaston mukaan työttöminä työnhakijoina tällä hetkellä yhteensä 58 798 henkilöä (20.9.2020). Lomautettuja on eniten teollisuudessa, kaupan alalla sekä majoitus- ja ravintola-alalla.

Työnvälitystilaston tietojen mukaan elokuun 2020 lopussa yhdenjaksoisesti 170 - 200 päivää lomautettuina olleita henkilöitä oli 689 ja yli 200 päivää lomautettuina olleita 3441. Pitkien lomautusten osuus kaikista lomautuksista on siten suhteellisen pieni. Lomautukset ovat myös covid-19-epidemian aikana päättyneet pääsääntöisesti ennen 200 päivän täyttymistä. Alkuvuoden 2020 aikana on tähän mennessä päättynyt yhteensä 2200 yli 200 päivää kestänyttä lomautusjaksoa.

Pitkät lomautukset kohdistuvat työnvälitystilaston tietojen perusteella erityisesti teollisuuden ja rakennusalan työntekijöihin. Noin puolet pitkään lomautettuina olleista on rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöitä ja 16 % prosessi- ja kuljetustyöntekijöitä. Muiden ammattiryhmien osalta

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 658/2020 vp

luvut ovat pienempiä. Teollisuuden näkymät ovat heikentyneet, mikä voi tarkoittaa lomautusten lisääntymistä teollisuudessa syksyn ja talven aikana.

Hallitus on antanut työmarkkinakeskusjärjestöjen yhteisten esitysten perusteella esitykset työso-
pimuslain ja yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) sekä työttömyysturvalainsää-
dännön väliaikaisista muutoksista covid-19 -epidemian yrityksille aiheuttamien taloudellisten
vaikeuksien helpottamiseksi ja sittemmin myös mainittujen muutosten voimassaolon jatkami-
sesta. Väliaikaiset lainmuutokset ovat voimassa vuoden 2020 loppuun saakka. Väliaikaisilla lain-
muutoksilla on pyritty vähentämään irtisanomisia erityisesti helpottamalla lomauttamista. Yrityk-
sille on tarjolla myös muita niiden taloudellista tilannetta helpottavia keinoja.

Kirjallisessa kysymyksessä tarkoitettu lainmuutos tarkoittaisi työntekijöiden suojan heikentä-
mistä tilanteissa, joissa työntekijän lomautus on jatkunut jo voimassa olevan lain mukaiset 200
päivää. Lainmuutosta olisikin arvioitava suhteessa perustuslain 15 §:n omaisuuden suojaa koske-
vaan säännökseen, joka turvaa myös sopimussuhteiden pysyvyyttä. Lisäksi voidaan pitää melko
todennäköisenä, ettei suuri osa pitkäänkään lomautettuna olleista työntekijöistä irtisanoudu val-
litsevassa työmarkkinatilanteessa.

Koronakriisin aikana hallitus on pitänyt hyvin tiivistä yhteydenpitoa työmarkkinajärjestöjen
kanssa jo keväästä lähtien. Yhteydenpidon tarkoituksena on ollut kartoittaa työmarkkinoiden ti-
lannetta ja löytää ratkaisuja, jotka helpottavat niin yritysten kuin työntekijöiden arkea. Myöskään
työmarkkinakeskusjärjestöt eivät ole esittäneet lomautuksia koskevan 200 päivän säännön väliai-
kaista muuttamista.

Helsingissä 2.10.2020

Työministeri Tuula Haatainen